

Розглянуто коротко зміст дисципліни «Психологія саморегуляції» і теми «Прийоми психологічної самопомоги» з дисципліни «Основи психологічної корекції з практикумом групової психокорекції».

Перспективи подальших досліджень. Проведення емпіричних досліджень, спрямованих на виявлення ефективності засвоєння теоретичних і практичних відомостей з дисциплін, спрямованих на навчання студентів саморегуляції.

Список використаної літератури:

1. Подкоритова Л. О. Емпіричне дослідження рівня саморегуляції у студентів соціономічної сфери / Л. О. Подкоритова, Н. В. Латкіна // Науковий вісник Херсонського державного університету : Збірник наукових праць. – Серія «Психологічні науки». – Вип. 5. – 2018. – С. 66–70.

2. Подкоритова Л. О. Рефлексія, самопізнання, психологічна самопомога: тренінги та арт-терапевтичні методики : навчально-методичний посібник. – Видання друге, виправлене і доповнене – Хмельницький : Центр інноваційної психології та педагогіки Хмельницького національного університету, 2018. – 128 с.

3. Трофименко Н. Є. Саморегуляція поведінки особистості як один із компонентів самосвідомості / Н. Є. Трофименко. – [Електронний ресурс] Режим доступу:

http://www.rusnauka.com/16_NPM_2007/Psihologia/22245.doc.htm

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ ДІТЕЙ ІЗ ПОРУШЕННЯМ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ

УДК 376.2: 159.922

Пучило Наталія Андріївна,
*студентка спеціальності 053 «Психологія»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. Останнім часом в Україні помітна тенденція до зростання кількості дітей, які мають порушення розвитку різних сфер – рухової, інтелектуальної, психічної. Різноманітність захворювань вражає: захворювання, що супроводжується розладами рухових функцій, синдром Дауна, аутизм, розумова відсталість тощо. Зростання частоти народження дітей з порушеннями розвитку є нагальною соціальною проблемою, що набуває важливого значення під час демографічних змін.

Особливу увагу дослідників привертають особистості з порушенням опорно рухового апарату (ОРА) – група захворювань, що виявляються насамперед порушеннями рухів, рівноваги й положення тіла.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Дослідженням емоційної сфери особистості займалися такі науковці як: М. Левитова, Б. Ананьєв, У. Мясичев, А. Ковальов, А. Пуни, К. Платонов, У. Мерлін, Ю. Сосновикова.

Проблеми розвитку при порушенні ОРА привертала увагу як вітчизняних, так і західних науковців: Дж. Літл, З. Фрейд, В. Худик, М. Певзнер, К. Семенова, Н. Стадненко, Т. Ілляшенко, А. Обухівська. А безпосередньо особливості емоційно-особистісної сфери дитини з порушенням опорно-рухового апарату розглядали у своїх роботах Є. Каліжнюк, О. Захаров, О. Мастюкова, Л. Шипіцина, І. Мамайчук та інші вчені.

Мета наукової публікації: вивчення особливостей розвитку емоційної сфери у дітей із порушенням функціонування опорно-рухового апарату.

Виклад основного матеріалу дослідження. Діти з порушеннями опорно-рухового апарату являють собою неоднорідну та поліморфну категорію, як у клінічному, так і психолого-педагогічному аспектах.

Емоційна сфера дитини розглядається, як одна з базових передумов загального психічного розвитку, як ядро становлення особистості дитини, як один з фундаментальних внутрішніх чинників, що визначають психічне здоров'я дитини й становлення її початково здорової психіки. Якщо відчуття, сприймання, мислення людини відображають властивості, закономірності предметів, речей та явищ, то в переживаннях людини відображається її ставлення до предметів, явищ, подій дійсності, залежно від того, як ці предмети задовольняють або не задовольняють потреби людини.

Емоція – це оцінка у формі переживання інформації про зовнішній та внутрішній світ, яка надходить у мозок (Пісоцький, В. П., 2006).

Аналіз соціального портрету дітей із особливими потребами свідчить про конфліктний характер їхнього розвитку, зумовлений порушенням провідних форм діяльності, емоційною та соціальною деривацією, обмеженістю взаємодії з навколишнім світом. Для таких дітей характерні підвищена дратівливість, вередливість, тривожність, негативізм, лякливість. Страхі супроводжуються криком, плачем, тремтінням кінцівок, мають неврозоподібний характер. Часте повторення переживання

страху зумовлює формування у дитини таких рис характеру, як: невпевненість, сором'язливість, замкненість.

Для спілкування дітей із вадами опорно-рухового апарату характерна глибока прив'язаність до рідних, особливо до матері; звичка звертатися по допомогу, навіть без наявної потреби; залежність від навколишніх: для взаємин із ними властиве наслідування й підпорядкування. Ці діти віддають перевагу спілкуванню в малих групах; їм властива пасивність, відсутність ініціативи, слабкість комунікаційної мотивації (Захаров, А. І., 2001).

Розвиток емоційної сфери дитини з порушенням опорно-рухового апарату більшою мірою підпорядковується загальним законам і визначається як генетичним фондом, так і соціальними чинниками. Найбільшого значення для розвитку емоційної сфери мають соціальні умови, в яких дитина виховується: перебування у медичних закладах («синдром госпіталізму»), обмеження спілкування з оточуючими, особливо з однолітками, обмеження самостійності тощо. Це спричиняє розвиток егоцентризму, пасивності, усвідомлення власної винятковості та неухважності до інших. Такі діти часто не здатні до адекватної оцінки своїх вчинків і поведінки оточуючих, що перешкоджає налагодженню комунікативної взаємодії.

Ускладнюють ситуацію характерні відхилення в розвитку емоційно-вольової сфери, зокрема, підвищена схильність до страхів. У таких станах спостерігаються виражені вегетативні розлади, посилюється провідна симптоматика – спастика, гіперкінези, атаксія. За таких обставин педагоги та батьки повинні враховувати важливість у ранньому та дошкільному віці не стільки опанування знаннями, скільки розвитку особистості (Семенова, К. А., 1976).

Відомо, що потужним засобом профілактики й подолання вторинних порушень особистості виступає соціальний чинник. Невипадково, у вихованні дітей з порушеннями опорно-рухового апарату реалізація завдань потребує урахування особливого соціального статусу дітей та конфліктного характеру соціальної ситуації розвитку: порушень спілкування, пасивної життєвої позиції, невпевненості у власних можливостях та відсутності активного процесу самовиховання, витоки яких яскраво вимальовуються вже в дошкільному дитинстві та порушують механізми формування особистості.

У цьому зв'язку особливої вагомості набуває співпраця психолога з батьками хворої дитини, а також урахування аспекту батьківської опіки цих дітей. Тут можлива як гіперопіка з боку батьків, так і недостатність

батьківської уваги, що в обох випадках найімовірніше призводить до негативних наслідків психоемоційного та особистісного розвитку. Корекція емоційно-вольової сфери часто полягає і в подоланні надмірної психологічної залежності дитини від батьків та найближчого оточення.

У деяких дітей з порушенням опорно-рухового апарату емоційні розлади проявляються у вигляді підвищеної емоційної збудливості, дратівливості, руховому розгальмуванні (загальмованості), сором'язливості, боязкості, реакції протесту, схильності до коливань настрою: почавши плакати або сміятися, дитина не може зупинитися. Іноді відзначається радісний, піднятий настрій зі зниженням критики (ейфорія). Це часто відбувається в тих обставинах, що є новими для дитини. У дітей з вираженими емоційними порушеннями спостерігаються тільки примітивні реакції у відповідь на ласку, комфорт, і значно рідше – на нові враження, іграшки.

Важливість емоційного виховання дітей з порушеннями опорно-рухового апарату зумовлюється необхідністю накопичення емоційних образів, розвитку емоційного контролю як важливих передумов компенсації наявних порушень.

У вихованні дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, особливо у випадках дитячих церебральних паралічів, важливого значення набуває попередження невротичних і неврозоподібних проявів, особливо страхів, підвищеної збудливості в поєднанні з невпевненістю у власних силах. Такі діти нерідко розвиваються за типом психічного інфантилізму, з метою попередження якого важливо розвивати у них волю та впевненість у власних силах. У процесі спеціальних корекційних занять ступінь емоційної активності дітей зростає.

Висновки. Порушення опорно-рухового апарату є складним захворюванням центральної нервової системи, що веде не тільки до рухових порушень, але й часто призводить до затримки чи патології розумового розвитку, мовної недостатності, порушення емоційно-вольової сфери.

У дітей з порушенням ОРА достатній інтелектуальний розвиток часто супроводжується відсутністю впевненості в собі, самостійності, а також підвищеною сугестивністю. Усе це свідчить про своєрідний дисгармонійний психічний розвиток дитини з порушенням опорно-рухового апарату.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні впливу корекційних занять на емоційну сферу дітей із порушенням функціонування опорно-рухового апарату.

Список використаної літератури:

1. Захаров, А. И. (2001), Своеобразие психического развития детей. Психология детей с отклонениями и нарушениями психического развития, Питер, Санкт-Петербург, 132 с.
2. Пісоцький, В. П., (2006), Емоційно-вольова сфера особистості: навчально-методичний посібник для студентів педагогічних вузів, НДУ ім. М. Гоголя, Ніжин, 63 с.
3. Семенова, К. А. (1976), Лечение двигательных расстройств при детских церебральных параличах, «Медицина», Москва, 185 с.

МОДЕЛЬ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ У КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ

УДК 159.923.2:316.62

Раковська Наталія Петрівна,
*студентка спеціальності «Психологія»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. Зростання психологічної напруженості у сучасному суспільстві обумовлює збільшення прояву різноманітних конфліктів та необхідність їх всебічного вивчення з метою нівелювання негативних наслідків та як найповнішого використання закладених у них позитивних можливостей для розвитку особистості. Знання чинників, які обумовлюють виникнення конфліктів, дозволяють розробити комплекс методів, спрямованих на їх профілактику та формування навичок успішного вирішення.

Така робота дозволяє не лише допомогти особистості одержати знання про ефективні способи розв'язання конфліктів, але і надає їй інформацію про психологічні особливості, які зумовлюють виникнення конфліктів, про можливості саморегуляції у складних життєвих ситуаціях, здійснює цілеспрямований вплив на особистість з метою гармонізації її психічного та соціального життя.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Аналіз сучасних наукових досліджень дозволяє розглядати конфлікт як рушійну силу розвитку особистості, як результат взаємодії суб'єктивних і об'єктивних детермінант (О. Бондаренко, Ф. Бородкін, Ф. Василюк, Н. Грішина, Р. Дарендорф, М. Дойч, О. Єршов, А. Ішмуратов, Л. Карамушка, Л. Козер, І. Коряк, К. Левін, Г. Ложкін, Е. Мейо, Т. Парсонс, Л. Петровська, М. Пірен, К. Платонов, Н. Пов'якель, К. Хорні, З. Фройд).